

ÁROP – 1.1.21-2012-2012-0001

dr. Klotz Péter:

Csempészek és segítők

1. Az eset

Magyarország északkeleti csücske régóta ad otthont cigarettacsempészeknek. Az ukrán és a magyar cigaretta között meglévő árkülönbőség busás hasznos biztosít a csempészeknek, míg a hatóságok arra törekednek, hogy megakadályozzák a cigaretta illegális behozatalát. Ebben a helyzetben kulcsszerepe van az információnak. És az információ sok pénzt érhet...

2007. április 18-án egy ismerős hang hívta Gy.-t Tiszabercelen. Néhány mondat után rá is tért a lényegre:

- „*Három pár, az hat ember, annyira kéne majd a vacsora, annyi mozog csak...ma....vagy holnap este, tehát ma este, érted...úgyhogy kettő, kettő, kettő, ennyi az egész...hat ember.*”¹

- „*Ahol a múltkor, ott lehet matatni, nem?*”

- „*Szerintem igen, hát hallgassad a mi újságot, hogyne elmozognak, nagy terület az, érted, úgyhogy ide kevés ennyi.*”

- „*Nincs semmi készülődés akkor?*”

- „*Nincs, nincs, nincs, nincs, na úgyhogy ennyi, ügyesek legyetek!*” Gy. elégedetten dőlt hátra. Elintézett néhány telefont és felhívta Vovát.

Késő este egy sötét autó állt meg Tiszabercel egyik szegényes háza előtt. A kocsiban már négyen ültek, amikor a ház gazdája beszállt melléjük. Mindannyian melegen öltöztek, mivel az évnél ebben a szakaszában még hidegek a Tisza-parti éjszakák. A kocsit a töltés felé indult, közben a sofőr telefonált: „*Hát ezeket hadd rakjam ki, oszt utána mondom, hogy hogy lesz, jó?*” Hamarosan ismét csörgött a telefon: „*Azt mondja, itt fog, itt fog mellettem kikötni a csónak a füzesbe... és utána mennek elfele. Most szerintem elmentek, kikötöttek, oszt mennek hazafele a p*ba*”. A kocsit vezető Gy. telefonon kiadta az utasítást: „*Várjuk meg, hogy elmenjenek, oszt utána meló, na*”. A kocsit időközben megérkezett a Tisza-partra. Alighogy megállt, a sötétből öt alak bukkant elő és köszöntötte az újonnan érkezőket. A folyón hamarosan egy csónak tűnt fel nagy, szögletes csomagokkal telerakva. Amint kikötött, a pakolók gyakorlott mozdulattal rakták ki az árut a partra. Alig negyed óra múlva végeztek a negyedik csónak szállítmányának partra tételével is. Éppen nekikezdték volna a szállítmány

¹ A hivatkozások az I. és II. fokú bírósági ítélethől vett szó szerinti idézetek.

áthordásának a mintegy 150 méterre, az akácfasor melletti lucernaföldön álló kisáruszállítóhoz, amikor a figyelők veszélyt jeleztek. Hamarosan meghallották a távolban közeledő gépkocsik motorzaját is és Gy. azonnal tudta: valaki kiadta őket. Mielőtt a rendőrök odaértek volna, valamennyien eltűntek a sötétben. A „Forgószél” Csoport helyszínre érkező emberei lefoglalták mind a 4000 karton cigarettát, amelynek összértéke 16 800 000 forint volt.

Gy.-t nem hagyta nyugodni a kudarc. Gyanús volt neki, hogy sem a faluban elhelyezett figyelők, sem a lopott határőrségi rádiót hallgató élettársa nem érzékelt semmi veszélyeset. Végül a már bejáratos határőrségi kapcsolatához fordult: *„Figyelj csak ide, hát mondom, nem bánám, hogyha belehesszintene² a gépbe, hogy izé, hátha egy számot ki tudunk kapni...”*. A pozitív visszajelzés után még megerősítette: *„Jól van, ha van szám, plusz lé jár neked, tudod...”* Mivel már Vova is aggódott a szállítmány miatt, a jó hírről őt is felhívta: *„Van már telefonszámunk, hogy ki adott ki, csak fizetnem kell azért, hogy megkapjam a számot, érted? Három kilót kérnek, hogy kihozzák a papírt, hogy ki adott ki. Igen, három kilót kérnek”*. A kapcsolat az állomány délutáni eligazítása utánra ígért további híreket, azonban a várttal ellentétben mégsem tudott meg semmi érdemlegeset: *„Nagyon, nagyon óvatosan bánnak a izével, nem nagyon szivárogtatnak kifelé semmit, hogy most kivel, merre, hány méter”*.

Gy. és társai alig néhány hónapot voltak szabadlábon. A rendőrség 2007. augusztus 13-án őt és kapcsolatát, a Határőrség főtorzsőrmesterét gyanúsítottként hallgatta ki az ügyel kapcsolatban, majd rögtön őrizetbe vették és előzetes letartóztatásba helyezték őket. Gy.-t hivatali vesztegetésért, felbujtóként elkövetett szolgálati titoksértésért, felbujtóként elkövetett csempészetért mint többszörös visszaesőt a Debreceni Ítéltábla 2013. március 14-én jogerősen három év hat hónap fegyházbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. Feltételes szabadságra nem bocsátható.

Gy. határőrségi kapcsolata 2012-ben közös megegyezéssel távozott a testületből. Őt a bíróság szolgálati titoksértés, vesztegetés, valamint bűnsegédként elkövetett csempészet miatt jogerősen 3 év 6 hónap börtönbüntetésre, 4 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte, valamint végleges hatállyal eltiltotta a rendőri³ foglalkozás gyakorlásától.

² belenézne

³ A Rendőrség és a Határőrség 2008. január 1-i integrációját követően a korábbi határőrök a Rendőrség állományában határrendészként szolgáltak tovább.

2. Következtetések:

Kockázatok

A földrajzi elhelyezkedésből és a gazdasági-társadalmi viszonyokból eredően egyes illegális tevékenységek végzésére az ország különböző részein eltérőek a feltételek. Amint a példa alapján is látható, Magyarország északkeleti határa a csempészet szempontjából kiemelten kockázatos térségnek számít. Az ukrán határ túloldalán lényegesen rosszabb a közbiztonság és komoly szervezettséggel rendelkező bűnbandák tevékenykednek. A határ menti illegális együttműködést sokszor megkönnyítheti a közös nyelv, illetve a meglévő rokoni-baráti kapcsolatok. A határt jelentős részben a Tisza folyó alkotja, amely nehezen ellenőrizhető, ideális szállítási útvonal. Nem feledkezhetünk meg a gazdasági helyzetről sem: a magas munkanélküliség okozta kiszolgáltatottság könnyen sodorhatja az embereket meggondolatlan cselekedetek végrehajtásába. A példában szereplő közreműködők, akik a kartonok rakodását vagy a gépjárművek mozgását figyelték, alkalmanként 30 000 forintért vállalták a feladatot. Ez az összeg messze nem áll arányban a csempészettel elért haszonnal, az általuk vállalt kockázattal, valamint a jogerős ítéletben rájuk kiszabott 1 év 2 hónapos végrehajtandó börtönbüntetésre.

Szervezeti óvintézkedések

Az ilyen, kiemelten kockázatos körülmények között működő szervezetek esetében indokolt, hogy a szervezet kiemelt figyelmet fordítson e kockázatok mérséklésére. A példa alapjául szolgáló bírósági ítéletekből nem derül ki, hogy a Határőrség milyen elsődleges eszközöket alkalmazott az állomány védelmére. Szóba kerülhet ebben az esetben a kockázatos területeken dolgozók részére illetménypótlék megállapítása annak érdekében, hogy anyagilag kevésbé legyenek kiszolgáltatottak a bűnözői csoportoknak, vagy munkatársak rotálása a különböző munkakörök (határvadász, útlevél-ellenőrző, irodai munka) között. A rendszeres és kiszámítható áthelyezés megakadályozhatja, hogy a határőrök és a bűnözői csoportok közötti kapcsolatok szorosabbá válhassanak, csökkenti a rutinszerű munkavégzés kialakulásának esélyét és éberebbé teszi az állomány tagjait a munkavégzés során.

A Határőrség rendszeresített olyan védelmi intézkedéseket, amelyek megnehezítették a szervezeti működés szempontjából fontos információk illetéktelenekhez jutását. A szervezet a szolgálatváltások pontos dokumentálásával negyedórás pontossággal meg tudta határozni, hogy a szolgálati helyről mikor tűnhetett el a példában a járőrök közötti kommunikáció figyelésére használt rádió adó-vevő készülék. A tanúk elmondása szerint az adó-vevő őrzésére szolgáló helyiség biztonsági kamerával is fel volt szerelve, amely megkönnyíthette az

elkövető azonosítását. Ugyancsak fontos információbiztonsági elem volt a számítógépes rendszerhez alkalmazott jelszó, illetve a korlátozott hozzáférések rendszere. Ennek tudatában – bár a bűnözők 300 000 forintot ígértek érte – nem bizonyítható, hogy a határőr a számítógépes rendszerből releváns információt tudott szolgáltatni a lebukás körülményeiről. Ezen intézkedések eredményességét tovább lehet növelni, ha az adó-vevő biztonsági vagy PIN-kóddal, esetleg GPS-azonosítóval van ellátva. Ebben az esetben nem lenne értelme ellopni e készülékeket, mivel azok a kód hiányában nem, vagy csak korlátozott ideig lennének használhatóak, továbbá a jelek alapján egyértelműen azonosítani lehetne az adó-vevő helyét. Ugyanakkor elmondhatjuk, hogy az ügyben jól vizsgázott a Határőrség ellenőrzésére hivatott Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatára,⁴ amely a határőrségi rádió adó-vevő készülék ismeretlen tettes általi, 2007. április 10-i eltulajdonítását követően néhány napon belül kezdeményezte a Pesti Központi Kerületi Bíróságon több mobiltelefon titkos információgyűjtés céljából történő megfigyelését. Miután az április 18-i eredményes akciót követően nem csak a csempészcigarettát sikerült kézre keríteni, de elegendő bizonyíték is állt rendelkezésre a hivatásos határőr elleni eljárás megindításához, az RSZVSZ vezetője április 23-án feljelentést tett a debreceni Katonai Ügyészségen. Az ügy érdekessége, hogy a titkos információgyűjtést több emberrel szemben kezdeményezték, a később elítélt határőrön kívül még Gy. N.-t, G. G.-t és B. G.-t is meggyanúsították, illetve előzetes letartóztatásba helyezték, nekik azonban sikerült tisztázniuk magukat, így ellenük vádemelésre nem került sor. Kérdéses ugyanakkor, hogy nem jelent-e az adott szervezet számára jelentős kockázatot, ha hivatásos állományába olyan személyek tartoznak, akik ellen súlyos bűncselekmények elkövetése miatt eljárás indult. Véleményem szerint ebben az esetben indokolt az érintetteket más beosztásba helyezni, esetleg – ha nincs ellenük bizonyíték, de feltételezhetően érintettek voltak az ügyben – tőlük egyoldalúan vagy közös megegyezéssel megválni.

Veszélyjelzők (red flag)

A példa alapján azonosítani tudunk néhány olyan jelzést, amelyek egyértelműen utalnak bizonyos bűncselekménytípusok elkövetésére. Ilyen veszélyjelző vagy red flag lehet a Határőrség szolgálati helyéről eltűnt rádió adó-vevő esete. Ennek veszélye nem abban áll, hogy egy hobbigyűjtő vagy érdeklődő civil kezébe kerül, hanem hogy rajta keresztül a Határőrség járőreinek mozgására vonatkozó szolgálati információhoz lehet jutni. Fontos, hogy a szervezet időben felismerje ezen esemény veszélyét és minden intézkedést megtegyen az

⁴ A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatára átszervezésével jogutódja 2011. január 1-től a Nemzeti Védelmi Szolgálat lett.

ügy és körülményeinek felderítése érdekében. Ha ismert a lehetséges elkövetők köre, akkor dezinformációk terjesztésével (vagy az alkalmazott rádiócsenddel) könnyen felderíthetők a használók.

Ugyancsak veszélyjelző lehet, ha az ismert, bűnözéssel foglalkozó személyek keresik egyes hivatásos személyek társaságát. Alapesetben pont az ellenkezője várható el az ilyen viszonyokban, azonban a közös sörözés, a közös baráti társaság azt mutatja, hogy a hivatásos állomány tagja nyitottságot mutat az együttműködésre. Az utolsó erkölcsi gátlásokat már könnyen át lehet törni egy nagyobb összeg ígéretével, az ilyenkor szükséges feljelentés elmaradása viszont már azt jelzi, hogy a megkönyeztetett zsarolhatóvá is válik, így további együttműködésre kényszeríthető és újabb bűncselekmények elkövetésébe lehet bevonni.

Nem kötődik szorosan a vesztegetési tényálláshoz, de a csempészettel összefüggő bűncselekményekre utalnak a határ közelében az esti órákban látszólag cél nélkül sétáló vagy jó megfigyelőhelyeken autóban, árokparton ücsörgő emberek felbukkanása. Ők akár álcázhatják is magukat, ugyanis egy hosszú órakon keresztül üldögélő pecás kevésbé feltűnő. Hacsak nem ott horgászik, ahol senki más nem tenné...

Szervezeti integritás

A jegyzőkönyv szerint ugyanakkor a Határőrség egy olyan intézkedést alkalmazott, amely – megítélésünk szerint – pont az ellentétes következményekkel járt, mint ahogy eredetileg eltervezték. Az I. fokú ítélet ugyanis arra hivatkozik, hogy az illetékes Határőr Igazgatóság igazgatója ez ügygel összefüggésben 2007. augusztus 15-től – vagyis a vesztegetéssel és más bűncselekményekkel vádolt határőr őrizetbe vétele után két nappal – az érintett illetménye 50%-nak visszatartását rendelte el. Ez a gyakorlatban 120 000 forintos jövedelmének 60 000 forintra való csökkentését jelentette. Mivel a vesztegetéssel vádolt határőr közel egy évet töltött előzetes letartóztatásban, ezen idő alatt munkát nem végezhetett, feltételezhető, hogy ezen összeg inkább családjának – két kiskorú, valamint két egyetemre járó nagykorú gyermek – támogatását szolgálta. A munkáltatói intézkedéssel ugyanakkor mind ő, mind családja igen kiszolgáltatott helyzetbe került: jövedelme lényegesen csökkent, ugyanakkor komoly bűnözői csoportokkal állt kapcsolatban, akik megromlott anyagi körülményeivel tisztában voltak és az előzetes letartóztatás ideje alatt, valamint azt követően könnyen kapcsolatot teremthettek vele. Fontos elem, hogy a határőr az elé tárt hangfelvételek alapján tisztában lehetett azzal, hogy el fogják ítélni és ebben az esetben súlyos éveket tölthet a rács mögött. Ugyanakkor a testület tagjaként továbbra is olyan információk birtokában volt (határőrizeti rendszer felépítése, munkatársi létszám, munkatársak egymáshoz való viszonya, gyengéi), amelyek a bűnözők

számára komoly információs értékkel bírhattak. Vagyis a feltételek ideálisak voltak ahhoz, hogy a Határőrség számára fontos belső információkat szervezett bűnözői körök szerezzék meg.

A szervezeti integritás megsértésének a veszélyét rejti magában a közeli hozzátartozók, rokonok együttalkalmazása. A példa alapjául szolgáló ítéletben erre is van utalás, ugyanis az elítélt hivatásos határőrrel együtt dolgozott annak testvére, G. G. is. Kétségtelen, hogy a testvérek közötti összetartás és segítség sokkal erősebb kötelék, mint a szervezethez való lojalitás, ezért az ilyen összefonódásokat ahol csak lehet, kerülni kell. Az ítélet szerint történt kísérlet a testvér bevonására a szükséges információk megszerzése érdekében („*De hát mondtam neki, mondom, mihelyt tudol (sic!) valamit vagy valami van, azt mondja, jól van, odafigyel ő is a dolgokra*”), azonban ennek megtörténte nem volt bizonyíték.

Személyi integritás

Az ítélet alapján az a kép bontakozik ki, hogy az elítélt hivatásos határőr gyakran tartózkodott együtt a II. és III. rendű vádlottakkal egy sörözőben, noha tudhatta róluk – amint az a településen széles körben ismert volt – hogy mindketten cigarettacsempészettel foglalkoznak, illetve többször voltak büntetve. Jól megvilágítja a határőr hivatása iránti elkötelezettségét az ítélet szövegében található egyik telefonlehallgatás leírata, amelyben a határőr a bűncselekmény elkövetéséhez a csempészeknek sok sikert kívánt („*ügyesek legyetek akkor*”). Ez alapján nem túlzás az a megállapítás, hogy a határőr nem a köz érdekéhez és a Határőrséghez volt lojális, hanem a cigarettacsempészettel foglalkozó bűnözői csoporthoz. Határőri feladatainak ellátására egyfajta fedőfoglalkozásként tekintett, amely arra volt alkalmas, hogy a csempészek számára releváns információhoz jusson, amelyet aztán áruba bocsáthatott. Bár az eljárás során nem nyert bizonyítást, de feltételezhető, hogy ő tulajdonította el az a rádió adó-vevő készüléket is, melynek segítségével a bűnözők nyomon tudták kísérni a terület rádió-forgalmát. (Utólag megállapítva ezzel nem sokra mentek, mivel a „Forgószél” Csoport akciója közben – a siker biztosítása érdekében – rádiócsend volt érvényben.)

Közbizalom

A Határőrség záhonyi egységének szervezeti integritását és hiteles működését megítélésünk szerint komolyan veszélyeztette az a tény, hogy a súlyos bűncselekménnyel vádolt és egy évet előzetes letartóztatásban töltött határőr szolgálati jogviszonyának megszüntetésére csak 2012.

(!) június 7-i hatállyal került sor közös megegyezéssel. Vagyis ilyen súlyos bűncselekmény ellenére szabadlábra helyezését követően továbbra is szolgálatot teljesített. Megítélés szerintünk ezek a körülmények súlyosan sértették a kirendeltség tisztességes munkavégzésébe vetett közbizalmat és – bár az ártatlanság véelme mindenkit megillet – komoly aggályokat vet fel ilyen bűncselekményekkel vádolt személyek hivatásos állományon belüli további szolgálata. Egyértelmű, hogy komoly felelősséggel járó munkakörbe az ilyen bűncselekményekkel terhelt személy nem helyezhető, ugyanakkor munkavégzése alatt ki van téve a becsmérlő, dehonesztáló kifejezéseknek mind az állomány, mind az állampolgárok részéről.

Ha ugyanakkor a szolgálatteljesítés folytatása mellett komoly, általunk nem ismert érvek szóltak, ugyancsak érthetetlen, hogy miért közös megegyezéssel került sor a jogviszony megszüntetésére. Akár az előzetes letartóztatásba helyezés, akár az elsőfokú ítélet megalapozhatja a jogviszony azonnali hatályú megszüntetését, amely egyben jelképes üzenetet is hordoz(hatott volna) az állomány tagjai számára.

Források:

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság I. fokú 1.B.710/2008/69. számú I. fokú ítélete (<http://birosag.hu/ugyfelkapcsolati-portal/anonim-hatarozatok-tara>)

A Debreceni Ítéltábla Bf.III.123/2012/53. számú II. fokú ítélete (<http://birosag.hu/ugyfelkapcsolati-portal/anonim-hatarozatok-tara>)